

Эрдэм шинжилгээний
өгүүлэл бичих арга зүй,
олон улсад тавигддаг
шаардлага

N. Amarjargal /Ph.D/ NUM, Orkhon

Эрдэм шинжилгээний ажил олон улсад

- ▶ Өдөр бүр олон улсад 7000 өгүүлэл бичигддэг.
- ▶ Нийт хэвлэгдсэн өгүүллийн 3-ны 2-ыг англи бус хэлтэн бичдэг.
- ▶ Редакторын зөвлөгөө, шүүмжийн 20% англи хэлний хэл найруулгын талаар байдаг.

Судлаачид олон улсад

- ▶ ЕХ-ны улсад 250,000 докторант байна.
- ▶ БНХАУ 1 сая судлаачтай.
- ▶ Япон улс 675.000 судлаачтай.
- ▶ ОХУ 500.000 судлаачтай.
- ▶ Улс орон хэдий чинээ өндөр хөгжилтэй байна, төдий чинээ их доктортой байдаг.
- ▶ АНУ тэргүүлдэг.

ЭШӨ бичихэд гүйцэтгэх хэлний үүрэг, ач холбогдол.

- ▶ “Нухацтай, ойлгомжтой өгүүлэл бичих нь судалгаа хийхтэйгээ ижил хэмжээний ач холбогдолтой.

Robert A Day, How to Write and Publish a Scientific Paper.

ЭШӨ бичихэд гүйцэтгэх хэлний үүрэг, ач холбогдол

- ▶ Бичих үйл нь суралцахад тусалдаг. Бичих үйл нь зөвхөн судалгаа юм уу хэвлэх бэлтгэл ажил хийгдсэний дараа л гүйцэтгэдэг даалгавар биш юм. Энэ нь судалгааны ажлын салшгүй нэгэн бүрэлдэхүүн хэсэг юм.

*Nicolas Highman, Handbook for Writing for the
Mathematical Sciences.*

ЭШӨ бичихэд гүйцэтгэх хэлний үүрэг, ач холбогдол

- ▶ Тэмдэглэл хийхээс эхлэн хэвлүүлэх, заах хүртэл бүх шатанд хэл бол эрдэм шинжилгээний ажлыг утга учиртай болгодог хэрэгсэл юм.
- ▶ Эрдэмтэн юу л хийнэ, юуг л ажиглана, түүний мэдсэн, таамагласан бүх зүйлд хэл зуучийн үүрэг гүйцэтгэдэг.

Robert Goldbort, Writing for Science

Шилдэг өгүүлэл

- Шилдэг өгүүлэл бичихийн тулд сонгож авсан сэтгүүлүүдээсээ аль болох олон өгүүлэл унших хэрэгтэй. */МУБИС-ийн мэргэжлийн тэнхмийн багш нар хамтарч өгүүлэл орчуулдаг туршлага байна./*
- Сэтгүүлүүдийн редакторууд уншигчдынхаа түвшинг өндөр байлгахыг хүсдэг. Ингэхдээ өгүүлэл нийтлүүлэгч судлаачдаас юу хүсдэг талаарх тодорхой төсөөлөл, дүр зурагтай болох ач холбогдолтой.

Шилдэг өгүүллийн шинж чанар

Редакторууд дараахь шинж чанарыг харгалзан үздэг.

- Өгүүллийн төрөл
- Өвөрмөц, ач холбогдолтой судалгаа
- Системтэй тойм хийсэн байдал
- Өгүүллийн байр суурь зэрэг

Сэдэв

- ▶ Орчин үеийн, цаг үеэ олсон сэдэв
- ▶ Шинэчлэгч үзэл санаатай, өвөрмөц санаа хөндсөн байх
- ▶ Маргаантай асуудлыг хөндсөн бол байр сууриа илэрхийлсэн
- ▶ Сонгодог, байнгын асуудлаар хийгдсэн

Зорилго

- ▶ Зорилго, тодорхой түүнийхээ дагуу нь гарсан байх зорилт байж дүгнэлт

Судалгаа

- ▶ Судалгааг нухацтай сайн явуулсан
- ▶ Арга зүй нь тодорхой
- ▶ Ёс зүйн алдаагүй
- ▶ Дараа авч хэрэгжүүлж болох, үлгэр болохуйц
- ▶ Хоёрдмол санаагүй, эргэлзээ төрүүлэхээргүй
- ▶ Хязгаарлагдмал байдал, мухардлаа тайлбарласан байх ёстой.

Үр дүн

- ▶ Үр дүн зорилго, зорилтын дагуу гарсан байна.
- ▶ Цоо шинэ байж болно.
- ▶ Өмнө хийсэн судалгааг баталсан байж болно.
- ▶ Хэт өргөн хүрээтэй биш байна.
- ▶ Ерөнхий дүгнэлтэд хөтөлсөн байна.

ӨГҮҮЛЛИЙН ХЭМЖЭЭ

- ▶ Богино
- ▶ Урт

Найруулга

- ▶ 1-р бие дээр /We, I/
- ▶ Эзэн биегүй өгүүлбэрээр /бусдаар үйлдүүлэх хэв/
- ▶ Дээрх 2-ын холимог
- ▶ /Сэтгүүл бүрийн шаардлага ялгаатай байдаг/

Өгүүлэл бичихээр бэлтгэх: бусдын бүтээл унших

- ▶ Унших сэтгүүлээ сонгоно.
- ▶ Хамгийн их ишлэгдсэн өгүүлийг уншиж судлаачид судалгаагаа ямар шатлалаар хийж яаж бичсэнийг ажиглах, шинжлэх хэрэгтэй.

Өгүүлэлд шинжилгээ хийх: шалгах хуудсаар

- ▶ Судлаачдын судалж буй асуудал
- ▶ Өмнөх түүх, тойм, холбогдох лавлагааны хэрэглэгдэхүүн
- ▶ Судалгааны шинэлэг талыг дээшлүүлж байгаа элемент
- ▶ Үзэл баримтлал, арга зүй, дараалал
- ▶ Хэрэглэгдэхүүн, тоног төхөөрөмж, программ
- ▶ Үйл ажиллагааны шатлал бүрд хэрэглэгдсэн аргууд
- ▶ Хүрсэн үр дүн
- ▶ Эдгээр үр дүнгийн шинжилгээ, тайлбар
- ▶ Судалгааны давуу болон сул тал
- ▶ Цаашид хийх зүйл

ӨГҮҮЛЭЛД ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙГЭЭД

- ▶ Өөрийн судалгааны ажлын сэдвээр ном зүй, бүтээлийн тойм хийх хэрэгтэй.
- ▶ Он дарааллаар байж болно. Өөрчлөлтийг мэдэж байх нь чухал. /Шинэ бүтээл гэх мэт/
- ▶ Бусад судлаачдын аргазүй, үр дүнг өөрийнхтэйгээ харьцуулж байх хэрэгтэй.
- ▶ Бусад судлаачдын ажлын давуу болоод сул талыг тэмдэглэж явах нь чухал.
- ▶ Ном зүйн карт, ажлын карт хөтлөх

Өөрийн өгүүллийг бичихдээ анхаарах зүйл

Өөрийн судалгааг бусад судлаачдынхтай харьцуулаад таны өгүүлэл юугаараа

- ▶ Өвөрмөц
- ▶ Шинэлэг
- ▶ Сонирхолтой
- ▶ Ач холбогдолтой
- ▶ Юуг нэмэх боломжтой болохыг ойлгоно.

Өөрийн салбарт байгаа судалгааны ажлын хоосон орон зайг л нөхөх явдал /хийсэн зүйлийг дүгнэх, хийгээгүйг хийх, дутууг гүйцээх/ таны үүрэг, зорилго

Өгүүллээ бичих ажлын ТӨЛӨВЛӨЛТ

- ▶ Ямар асуудал шийдвэрлэх, судлах
- ▶ Хэрхэн шийдвэрлэсэн, судалсан
- ▶ Таны шийдэл, судалгаа өмнөх шийдэл, судалгаанаас юугаараа ялгаатай болох
- ▶ Та юу олж тогтоосон, нээсэн болох
- ▶ Таны судалгааны үр дүн, ололт өмнө хийгдсэнээс юугаараа ялгаатай, энэ нь юу гэсэн үг болох

Өгүүллийн найруулга болоод бүтэц

- ▶ a) Өгүүллийн нэр буюу гарчиг
- ▶ b) Өгүүллийн хураангуй санал
- ▶ c) Түлхүүр үгс
- ▶ d) Удиртгал (бичих болсон шалтгаан, зорилго)
- ▶ e) Тулгуурласан судалгааны ажлуудын талаарх товч мэдээлэл
- ▶ f) Судалгааг явуулсан арга, аргачлал
  - ▶ a) Үндсэн арга, хэрэгсэл
  - ▶ b) Хамарсан хүрээ, субъектүүдийг сонгосон үндэслэл
  - ▶ c) Цуглуулсан мэдээллийн төрөл зүйл, боловсруулсан аргачлал
- ▶ g) Судалгааны гол үр дүн, тоо баримтууд, тэдгээрийн холбогдолтой зураг, дүрслэлийн илэрхийлэл
- ▶ h) Баримт, мэдээлэл өгч буй үнэлгээ, түүнд тулгуурлан гаргаж байгаа дүгнэлт
- ▶ i) Тухайн судалгааны хязгаарлагдмал байдал, анхаарах зүйл
- ▶ j) Хэлэлцүүлэх санаа
- ▶ k) Ашигласан ном зохиол

Өгүүллийн найруулга болоод бүтэц

- ▶ Хураангуйн 3 төрөл: Товч, дэлгэрэнгүй, дэд гарчгуудтай хураангуй /1 урт догол мөр, ог 5-6 богино догол мөр/
- ▶ Дэд гарчгуудтай байх

Өгүүллийн найруулга, бүтэц

- ▶ Идэвхгүй хэвд зонхилж бичвэл тохиромжтой.
- ▶ Ишлэл авах /APA системийг баримталж байна./
- ▶ Ном зүй
- ▶ Түлхүүр үг
- ▶ American or British spelling /Аль улсын сэтгүүл гэдгийг харгалзан сонгоно./

Bibliography

- ▶ Adrian Wallwork. English for Writing Research Papers. Springer

► Анхаарал тавьсанд баярлалаа